

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія авіаційного транспорту

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Міжнародні повітряні перевезення»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
272 Авіаційний транспорт (Аеронавігація)**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.09.2022 № 9

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 19.09.2022 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 23.09.2022 № 9

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації протокол 29.08.2022 № 2

Розробники: викладач циклової комісії аеронавігації Ножнова М.О.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії Авіаційного транспорту, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, викладач-методист Тягній В.Г.
2. Професор кафедри аеронавігаційних систем навчально-наукового інституту Аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, доцент Шмельова Т.Ф.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва напрямку підготовки, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 0,4 Загальна кількість годин - 12 Кількість тем - 3	<u>27</u> (шифр галузі) <u>Транспорт</u> (назва галузі знань) <u>272</u> <u>Авіаційний транспорт</u> (код напрямку (назва напрямку підготовки або спеціальності)) <u>бакалавр</u> (назва сво)	Навчальний курс <u>4</u> (номер) Семестр <u>8</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання		Заочна форма навчання
Лекції - <u>8</u> (години)		Лекції - <u> </u> (години)
Семінарські заняття - <u>0</u> (години)		Семінарські заняття - <u> </u> (години)
Практичні заняття - <u>2</u> (години)		Практичні заняття - <u> </u> (години)
Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)		Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)
Самостійна робота - <u>2</u> (години)		Самостійна робота - <u> </u> (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота - <u>-</u> (кількість, № семестру)		Курсова робота - <u>-</u> (кількість, № семестру)
Реферати - <u>2 8</u> (кількість, № семестру)		Реферати - <u> </u> (кількість, № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні повітряні перевезення» - надати знання з правил якими керуються замовник та перевізник при перевезенні пасажирів, багажу та вантажів при виконанні міжнародних польотів. Навчити правильно оформлювати перевізну документацію при міжнародних повітряних перевезеннях.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні повітряні перевезення»- навчити курсантів працювати з перевізною документацією:

1. Аналізувати і приймати правильні рішення при прийомі на перевезення і перевезення небезпечних вантажів.
2. Ознайомитись з принципами організації міжнародних вантажних перевезень на мережі міжнародних транспортних коридорів.
3. Набути навички формування умов транспортних міжнародних

контрактів.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Міжнародні повітряні перевезення» передбачає вивчення порядку і правил якими керуються замовник та перевізник при перевезенні пасажирів, багажу та вантажів при виконанні міжнародних польотів. Розглядаються питання маркування та перевезення небезпечних вантажів, а також, підлягає вивченню документації, яка оформлюється при міжнародних повітряних перевезеннях.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. Правове регулювання міжнародних перевезень;
2. Основні переваги, недоліки та сфери застосування різних видів транспорту;
3. Механізм функціонування міжнародних транспортних перевезень; характер і структуру транспортних умов зовнішньоторговельних контрактів;
4. Основні правила безпеки дорожнього руху.

уміти:

1. Користуватись законодавчими, нормативно-правовими джерелами інформації відносно організації міжнародних повітряних перевезень;
2. Вибирати вид транспорту, спосіб і маршрут перевезення залежно від умов зовнішньоторговельного контракту;
3. Орієнтуватися в системі базисних умов зовнішньоторговельних контрактів INCOTERMS;
4. Правильно заповнювати документацію при здійсненні міжнародних повітряних перевезень;
5. Складати міжнародні договори.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 Документи, які використовуються при міжнародних повітряних перевезеннях

Вивчення і поняття з міжнародних повітряних перевезень. Правила заповнення міжнародної перевізної документації. Генеральна декларація. Пасажирський маніфест. Зведена завантажувальна відомість. Вантажна накладна. Документи, які повинні бути на ПС перед польотом на МПЛ.

Тема 2 Перевезення пасажирів, багажу, вантажів і пошти

Правила міжнародних перевезень пасажирів. Обслуговування особливо поважних пасажирів, дипломатичних кур'єрів та їх багажу. Огляд пасажирів і багажу, процедури вантажних перевезень. Вимоги до маркування вантажу. Страхування вантажу. Перевезення небезпечних вантажів.

Тема 3 Відповідальність експлуатанта і перевізника

Відповідальність експлуатанта і перевізника за перевезення пасажирів, багажу, вантажів.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Документи, які використовуються при міжнародних повітряних перевезеннях	4	2	0	0	0	2	Лекційне заняття по темі 1, (2 год.) реферати (2 год.)
Тема 2. Перевезення пасажирів, багажу, вантажів і пошти	4	4	0	0	0	0	Лекційне заняття по темі 2, (4 год.)
Тема 3 Відповідальність експлуатанта і перевізника	4	2	0	2	0	0	Лекційне заняття по темі 3, (2 год.) Контрольна робота (2 год.)
Всього за семестр № 8:	12	8	0	2	0	2	Залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне оцінювання

Завдання, що виносяться на самостійну роботу курсанта		Література:
Тема 1. Документи, які використовуються при міжнародних повітряних перевезеннях		[1, 2, 4–6,9,12-14].
	<p>Підготовка до диференційованого заліку згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Перелік питань для самостійного вивчення:</p> <p>1. Основні вимоги до оформлення документації при перевезенні вантажів, пасажирів та пошти повітряним транспортом.</p> <p>Перелік питань для самоконтролю:</p> <p>1 Класифікація вантажних перевезень</p> <p>2 Обсяг і номенклатура вантажів</p> <p>3 Швидкість доставки</p>	

4	Напрямок і діяльність перевезень	
5	Ступінь участі різних видів транспорту	
6	Планування вантажних перевезень	
7	Порядок передавання вантажів транспорту	
8	Маркірування	
9	Документація на перевезення вантажів (транспортні документи)	
10	Товарно-транспортна накладна	
11	Реквізити товарно-транспортної накладної	
12	Документація на перевезення вантажів повітряним транспортом	
13	Транспортні документи, що забезпечують перевезення	
14	Тарифи і штрафи на транспорті	
15	Фактори, які впливають на розмір тарифної плати	
16	Випадки в яких відправники вантажу і вантажоодержувачі сплачують транспортним організаціям штрафи у встановленому розмірі	
17	Матеріальна відповідальність транспортних організацій у випадках їхньої провини	
18	Порядок заяв претензій, позовів	
19	Вибір виду транспортного засобу	
20	Терміни заяв претензій	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Історія виникнення та етапи розвитку авіаційного транспорту.
2. Транспортне забезпечення контракту купівлі-продажу.
3. Розподіл вантажів по видах повітряного транспорту в сучасних умовах.
4. Документальне оформлення та митний контроль пасажирів при повітряних перевезеннях.
5. Гаазькі правила. Правила Вісбі. Трампові перевезення.
6. Особливості тарифікації та митного оформлення авіаційних перевезень.
7. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) – усі країни СНД.
8. Ліцензування ЗЕД та транспортних послуг.
9. Претензії та позови, розгляд суперечок при міжнародних перевезеннях.
10. Навігаційні системи, міжнаціональні комунікаційні інформаційні системи.
11. Транспортно-експедиторські документи при міжнародних перевезеннях.
12. Географічний фактор, що впливає на розвиток та використання того чи іншого виду транспорту різними державами.
13. Міжнародні змішані перевезення.

14. Особливості схем перевезень «від дверей до дверей» і «точно в термін».

6. Методи навчання

З метою забезпечення кращого засвоєння курсантами поточного матеріалу передбачається під час проведення лекції максимально тісно пов'язувати цей матеріал з реальним життям, наповнювати його конкретним змістом, відображати в ньому приклади з реальних ситуацій.

Для збільшення інтересу курсантів до процесу навчання і підвищення їх уваги передбачається провести дискусії за певними темами. При аналізі найбільш гострих та проблематичних питань планується застосовувати метод “мозкового штурму”.

Окрім того, передбачається проведення проблемної лекції з використанням банку візуального супроводження, коли курсанти мають можливість розглянути ситуаційні вправи.

При проведенні занять за всіма темами передбачено організовувати бесіди по окремих питаннях теми, що розглядається на занятті, порівнювати теоретичний матеріал з реальними подіями, що відбуваються у цивільній авіації у світі та Україні, обговорювати найоптимальніші шляхи виходу із авіаційних подій за різних кліматичних умов, врахування людського фактору.

Під час самостійної роботи курсанти готують реферати, наукові роботи за актуальними темами, також передбачається, що курсанти після виконання їх готувлять доповідь для публічного обговорення в аудиторії та проведення дискусії або для участі у студентських наукових конференціях.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

- 1 Поняття транспорту і транспортної галузі, як найважливішої галузі суспільного виробництва;
- 2 Класифікація транспортного комплексу;
- 3 Склад єдиної транспортної системи України;
- 4 Світова транспортна інфраструктура;
- 5 Суть міжнародних транспортних перевезень пасажирів і вантажу;
- 6 Утворення та функціонування міжнародних транспортних кордонів;
- 7 Шляхи швидкого і безпечного просування пасажирів і вантажів на маршрутах МТК;
- 8 Основні міжнародні транспортні організації. Принципи діяльності;
- 9 Структура комітету з внутрішнього транспорту ЄЕК ООН;

- 10 Мета діяльності та основні завдання міжнародної конференції експедиторських асоціацій (ФІАТА);
- 11 Мета діяльності і основні питання які досліджуються європейською конференцією міністрів транспорту (ЄКМТ);
- 12 Класифікація міжнародних транспортних перевезень;
- 13 Основні суб'єкти і об'єкти в міжнародному перевезенні;
- 14 Участь транспортних компаній в міжнародних перевезеннях;
- 15 Основні маршрути прямування в міжнародних перевезеннях;
- 16 Особливі види міжнародних перевезень;
- 17 Сутність коридорних пунктів при міжнародному перевезенні;
- 18 Основні умови при організації міжнародних повітряних перевезень;
- 19 Рухомий склад, шляхів сполучення та транспортних вузлів авіаційного транспорту;
- 20 Класифікація міжнародних авіаційних перевезень;
- 21 Характеристика свобод повітря;
- 22 Основні міжнародні транспортні документи на усіх видах транспорту;
- 23 Перелік основних документів які повинні мати при виконанні міжнародних перевезень вантажів і пасажирів резиденти України;
- 24 Перелік основних документів які повинні мати при виконанні міжнародних перевезень вантажів і пасажирів нерезиденти України;
- 25 Міжнародні акти, які регулюють перевезення вантажу між державами;
- 26 Основна мета і головні питання які вирішуються при транспортуванні вантажів;
- 27 Визначення базисних умов поставки товарів;
- 28 Основні умови Інкотермс;
- 29 Фактори, які впливають на вибір транспорту для здійснення міжнародних перевезень;
- 30 Принципи контейнерних перевезень морем;
- 31 Суть міжнародних транспортних перевезень;
- 32 Особливості застосування митної Конвенції про міжнародні перевезення;
- 33 Сутність транспортно – експедиційної обслуговування міжнародних транспортних перевезень;
- 34 Схеми транспортно – експедиційної обслуговування міжнародних транспортних перевезень;
- 35 Основні умови для організації міжнародних транспортних перевезень;
- 36 Умови ліцензування міжнародних перевезень;
- 37 Основні умови для організації міжнародних перевезеннях. Страхування відповідальності перевізника;
- 38 Відповідальність перевізників за порушення законодавства про транспорт;

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Коледжу враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{2} + \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), екзаменових книжках. **Присутність курсантів на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.** Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переведу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамену), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамену), які використовуються при розрахунку успішності студентів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Курсант, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється на відділенні авіаційного транспорту, електроенергетики і управління Коледжу. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до курсантів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 81		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно (“зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної

			переробки
--	--	--	-----------

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Конституція України.
2. Митний кодекс України.
3. Закон України "Про Єдиний митний тариф".
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
5. Требования документов ИКАО по ОЛР.М. Воздушный транспорт. 1986.
6. Технические инструкции по безопасности перевозок и программы подготовки персонала для перевозок ОГ, ДОС (9284-А/905 ИКАО.1992.
7. Афанасьев В.Г. Организация МВП.М. Воздушный транспорт.
8. Рахматов Т.А. Международные воздушные перевозки . Кировоград. ГЛАУ.1995.
9. Ємченко І.В., Закусілов А.П. Методи і технічні засоби митного контролю: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432с.
10. Шершун А.А. Митне оформлення товарів та транспортних засобів: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2013. – 200с.

Додаткова література:

11. Кримінальний кодекс України.
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
13. Инструкция о порядке действий в аварийной обстановке в случае инцидентов связанных с опасными грузами на воздушных судах ИКАО, 2004.
14. За ред.. П.В. Пашка. Порядок заповнення вантажної митної декларації: Посібник. – К.: Знання, 2005. – 399с. – (Митна справа в Україні).
15. Перевезення небезпечних вантажів. Конспект лекцій. Київ. НАУ., 2003
16. Республіканський журнал «Митний брокер», видавництво «Панорама».

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>